

Reactie gemeente Rotterdam op de internetconsultatie wetsvoorstel afschaffing abonnementstarief Wmo 2015

Algemeen

Kosten en opbrengsten voor gemeenten

Compensatie vanaf 2019

Wat ontbreekt in het wetsvoorstel is een compensatie voor gemeenten met terugwerkende kracht tot en met 2019, voor de geleden schade. Het Rijk heeft nu jarenlang uit het gemeentefonds genomen. We stellen hierbij de vraag per wanneer het Rijk met deze compensatieregeling gaat komen.

Bij de berekening van de 110 miljoen euro in de Memorie van Toelichting wordt vergeten te vermelden dat de meerkosten van gemeenten vanaf 2019 zijn ontstaan en dat het Rijk hier niet voor heeft gecompenseerd. De berekening berust bovendien op het misverstand dat gemeenten en Rijk hierover een tweezijdige afspraak hadden dat gemeenten de helft van de kosten zouden co-financieren. Dit werd destijds echter eenzijdig door het Rijk bepaald. De meerkosten van gemeenten bedragen daarmee het dubbele van die 110 mln, en wel vanaf 2019. Het Rijk voert de compensatie van de helft daarvan nu in per 2025, als onderdeel van de IZA-afspraken. Dat betekent dat de schade die gemeenten hebben geleden vanaf 2019, over een periode van zes jaar, ongeveer 6*220 mln bedraagt ofwel ongeveer 1,3 mld. Dit bedrag hebben gemeenten vanuit de eigen begroting bijgepast om de wijzigingen in het Rijksbeleid te bekostigen.

Hoge populatie laag inkomen

Wij hebben twijfels over het beeld dat nu in de AMvB wordt geschetst over de kosten en opbrengsten vanaf 2026. Weliswaar is hier nu een bepaling opgenomen dat de opbrengsten niet volledig in 2026 zullen worden gerealiseerd, er wordt nog steeds voorbijgegaan aan het feit dat de eenmaal 'aangezogen' populatie cliënten, door een papieren wetswijziging van bovenaf, ook niet na 2026 zullen worden 'afgezogen'. Gemeenten blijven hun bestaande cliënten immers netjes bedienen. Er wordt tevens voorbijgegaan aan de verschillen tussen gemeenten. Gezien de gekozen parameters van het wetsvoorstel blijft voor Rotterdam de grootste groep, tot 120% sociaal minimum, in het abonnementstarief. Met andere woorden, gemeenten met een grote populatie cliënten met een laag inkomen hebben weinig 'baat' bij deze wijziging. De omvang van de verwachte 'opbrengsten trekken wij dan ook voor onze gemeente in twijfel.

Financiële prikkel/rem te laag

Het maximumbedrag van € 275,- per maand zou ook beter onderbouwd moeten worden. Dit lijkt voor de hoge inkomens aan de lage kant voor huishoudelijke hulp. Het minieme verschil met wat een cliënt daar in de markt zelf voor in kan kopen is te laag, afgezet tegen de rompslomp om zelf ondersteuning in te kopen. Het zou dan aantrekkelijker kunnen zijn voor cliënten om het door de gemeente uit te laten voeren en daar te kunnen klagen als het niet goed loopt of er vervanging geregeld moet worden. De verwachting is dus dat mensen met hogere inkomens die straks het maximumbedrag van 275 euro gaan betalen niet zullen uitstromen en de hulp niet zelf zullen gaan regelen, terwijl dit wel de opzet van de nieuwe regels is. Bovendien kiezen mensen pas om de ondersteuning zelf te regelen als dat hen echt financieel voordeel oplevert

Zorgen gekozen parameter, monitoring en afspraken

We maken ons grote zorgen of de nu gekozen parameters intact zullen blijven, in de politieke discussie die gaat ontstaan. De nu voorgestelde parameters liggen lager dan die van voor

2019. Onder invloed van de discussie over hoge zorgkosten, voor 'kwetsbare werkenden', 'werkende armen' kan het een wens zijn van de Tweede Kamer om deze verder naar beneden toe aan te passen. Mede in relatie tot aanpassingen in het eigen risico Zorgverzekeringswet die al dan niet worden gedaan. Wanneer er verdere aanpassingen ten gunste van de burger worden gedaan aan deze parameters (bijvoorbeeld het verhogen van de gekozen grenzen sociaal minimum naar bijvoorbeeld 130%, of het verlagen van de maximale eigen bijdrage naar € 200 per maand), gaan deze aanpassingen ten koste van de opbrengsten van gemeenten en de vermindering van de aanzuigende werking. Wij gunnen het uiteraard allerlei beroepsgroepen dat zij in hun bestaanszekerheid kunnen voorzien, en daarmee staan wij open voor dergelijk wijzigingen. Maar niet zonder dat gemeenten hier adequaat voor worden gecompenseerd.

Wat er daarmee in het wetsvoorstel ontbreekt is, behalve een financiële raming, de afspraak om na te gaan of deze financiële raming in de praktijk ook opgaat, en wat er gedaan wordt voor individuele gemeenten voor wie deze algemene raming niet op blijkt te gaan.

Haal de uitzonderingspositie voor de 'grote gezinnen' eruit

De uitzondering voor niet-AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens – in de volksmond 'de grote gezinnen' blijft in de wet staan. Dat is een gemiste kans. Er wordt nergens onderbouwd waarom deze uitzonderingspositie er moet zijn / blijven of waarom voor deze groep de 170% moet gelden en voor de meerpersoons AOW-ers (ook die met aanvullend pensioen) niet van toepassing te laten zijn. Een opgelegde kans om deze vreemde uitzondering (de cliënten in kwestie zijn vaak geen grote gezinnen overigens) uit te wet te halen.

Eigen bijdragen voor algemene voorzieningen versus algemeen gebruikelijke kosten

Een aantal zaken worden over het hoofd gezien:

- Een eigen bijdrage is niet hetzelfde als een bijdrage in algemeen gebruikelijke kosten. Dat zijn de kosten voor een kop koffie op de dagbesteding. Het zou aan gemeenten of zorgaanbieders over moeten worden gelaten of zij hier al dan niet een vergoeding voor vragen. Maar dit moet worden onderscheiden van de regelgeving voor wettelijke eigen bijdragen.
- Het wetsvoorstel heeft het over de eigen bijdragen voor algemene voorzieningen. Tot 2021 bestond deze regelgeving niet, de wettelijke eigen bijdragen waren alleen van toepassing op de maatwerkvoorzieningen. Er moest volgens het Rijk worden voorkomen dat gemeenten de algemene voorzieningen zouden gaan gebruiken om (voorheen) maatwerkvoorzieningen als algemene voorziening in te zetten, om zo een hogere eigen bijdrage te kunnen vragen en/of zich te onttrekken aan de anticumulatie. Dit was en is een vrij theoretische constructie. In Rotterdam vragen we geen eigen bijdragen voor algemene voorzieningen en zijn ook niet van plan om dit te doen.

Onze boodschap: maak een duidelijk onderscheid tussen een bijdrage in algemeen gebruikelijke kosten en wettelijke eigen bijdragen. Laat het aan gemeenten om al dan niet een bijdrage in de algemeen gebruikelijke kosten te vragen. Regel verder niet dat er een wettelijke eigen bijdrage voor algemene voorzieningen moet zijn (want hier komt een heel circus aan uitvoeringslasten mee voor gemeenten).

Keuzemogelijkheid algemene voorzieningen met duurzame hulpverleningsrelatie

Bij de keuzemogelijkheden wordt genoemd dat gemeenten kunnen kiezen voor het zelf inregelen van een financieel passende bijdrage. Dit voorziet waarschijnlijk in een toename van klachten/bezwaren wat de personele kosten bij gemeenten sterk zal doen toenemen.

Ernstige zorgen over de uitvoerbaarheid

Gemeenten zijn géén administratiekantoor (het 'DAK') en willen dit ook niet worden. Hierover staan wel een aantal zorgelijke uitgangspunten in het wetsvoorstel. De uitwerking van deze uitgangspunten wordt vooruitgeschoven naar een wijziging van het Uitvoeringsbesluit Wmo (via een AMvB), maar tegen die tijd wordt er in de Kamer dus niet meer (uitgebreid) over gesproken. De uitgangspunten waar we vooral op aanslaan zijn de volgende:

- Start eigen bijdrage vanaf de feitelijke levering, dit lijkt logisch inderdaad mede in relatie tot handhaving van de bepaling dat de eigen bijdrage de kostprijs van de voorziening niet mag overstijgen. Dit is in Rotterdam ook al staande praktijk. Dit moet nog wel verduidelijkt worden voor hulpmiddelen, in de zin dat het feitelijk gebruik van de voorziening, als die eenmaal geleverd is, er niet toe doet. Dus ook wanneer een client hier om al dan niet medische of andere redenen geen gebruik van kan maken, is de eigen bijdrage verschuldigd. De voorziening is dan immers wel geleverd.
- Pauzebeleid, terecht wordt aandacht gevraagd om de mogelijkheid om de eigen bijdrage te pauzeren zonder al te veel administratieve rompslomp. Dat moet dan dus via het berichtenverkeer iWmo lopen. We moeten dan wel consequent via iEB ook een pauzebericht naar het CAK kunnen sturen en het CAK moet dit verwerken in het opleggen van de eigen bijdrage. Een eigen regeling hiervoor maken via de gemeente is onwenselijk.
- Wij voorzien problemen met betrekking tot de kostprijsbewaking. De bedoeling is blijkbaar om de bepaling dat de EB de kostprijs niet mag overschrijden in de wet te laten. Dit heeft in combinatie met de inkomensafhankelijke EB, aanzienlijke gevolgen. Want wie moet dit gaan monitoren op basis van welke gegevens.? De gemeente heeft geen inkomensgegevens en kan dus de hoogte van de EB niet bepalen. Het CAK heeft geen kostprijsgegevens en kan dus de kostprijs-EB verhouding niet bepalen. We zien dit wel voorbeeldmatig uitgewerkt voor de hulpmiddelen en woningaanpassingen, maar niet voor de overige extramurale maatwerkvoorzieningen. Dit wekt op zijn minst de suggestie dat de taken voor kostprijsbewaking bij gemeenten zullen worden neergelegd. De bevoegdheid om inkomensgegevens op te vragen en deze te toetsen wordt echter nergens vermeld. Veel handiger is het als gemeenten de kostprijsgegevens aan het CAK verstrekken (zo nodig apart voor de hulpmiddelen / woningaanpassingen en de overige Wmo-voorzieningen extramuraal) zodat het CAK de impact op de EB kan bepalen. Dit lijkt echter in het huidige wetsvoorstel geen optie. Een andere mogelijkheid is om de bepaling dat de EB niet meer mag bedragen dan de kostprijs, helemaal uit de wet te halen.
- De maximumtermijn waarmee een bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd (zoals genoemd in artikel 3.6 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015) wordt verkort van twaalf maanden naar drie maanden. Logischerwijs gaan deze drie maanden pas in na de feitelijke start zorg (maar dit staat er niet bij). Daar zit dan al een maand vertraging in (verwerken van startbericht, bericht van gemeente naar het CAK, verwerking door het CAK). Dus de feitelijke 'speelruimte' is dan nog maar 2 maanden. Als er iets fout gaat in deze procedure (bijvoorbeeld de zorgaanbieder stuurt het startbericht 2 maanden te laat in, met een startdatum in het verleden) kan

er geen EB meer worden opgelegd. Ons voorstel is daarom om de oude termijn van 1 jaar te handhaven.

- Om stapeling van eigen bijdragen te beperken, blijven de huidige anticumulatiebepalingen in relatie tot de eigen bijdragen beschermd wonen en de eigen bijdragen Wlz van kracht, waarbij de eigen bijdragen voor beschermd wonen en zorg in het kader van de Wlz voorliggend zijn.
Veel grote woningaanpassingen worden gedaan voor mensen met een WLZ-indicatie. Deze eigen bijdrage kunnen we als gemeente niet innen. Het gaat hierbij wel om forse bedragen.
- Het wetsvoorstel is te complex voor de burger. Het is voor de burger niet op voorhand duidelijk hoe hoog de bijdrage zal zijn, hoe de samenloop in bijdragen bij meerdere voorzieningen of regelingen zal uitpakken en of het voordeliger is om uit te stromen.
- Dat het uitvoeren van een Wlz-registertoets voor ons bewerkelijk is, is herkenbaar. Ook na de wetwijziging zijn de eigen bijdragen voor de extramurale Wlz (vpt, mpt, pgb) nog steeds hoger dan die voor de Wmo, waarmee de zogenaamde 'zorgval' blijft bestaan. Wij vragen ons af waarom hier niet de kans wordt gegrepen om die met elkaar te harmoniseren.
- Uiteraard is het mogelijk / komt het vaak voor dat een client zowel een hulpmiddel heeft als een Wmo-arrangement. Een arrangement is vaker aan wijziging onderhevig dan een hulpmiddel (herindicaties, zorg niet geleverd, enzovoorts). Dat kan allemaal met het iWmo-berichtenverkeer worden verwerkt. De administratie van het CAK loopt daar echter niet in mee. Die maken a) geen onderscheid tussen hulpmiddelen en zorg en b) kunnen ze de eigen bijdrage in het huidige systeem maar 1 keer starten of stoppen (los van voor welke voorziening dat is). Advies is dat dit systeemtechnisch mogelijk wordt gemaakt en dat een onderscheid tussen hulpmiddelen en zorg mogelijk is, alsmede, en een verbetering van de koppeling tussen iWmo en iEB berichten.